

Araştırma Makalesi • Research Article

Yerel Seçimlerde Seçmen Davranışını Etkileyen Faktörler: Muş Örneği*

Factors Affecting Voter Behavior in Local Elections: Mus Sample

Bayram Coşkun,^a Mehmet Şirin Çetin^{b,**}

Prof. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, İİBF, Kamu Yönetimi Bölümü, Muğla/Türkiye.
ORCID: 0000-0002-6803-7534

Öğr. Grv., Muş Alparslan Üniversitesi, Malazgirt MYO, Muş/Türkiye.
ORCID:0000-0001-8181-744X

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 22 Ekim 2019

Düzeltilme tarihi: 30 Kasım 2019

Kabul tarihi: 05 Aralık 2019

Anahtar Kelimeler:

Seçmen Davranışı

Yerel Siyaset

Muş

ÖZ

Seçmen davranışı ve seçmen davranışını etkileyen faktörler, farklı bilim alanlarının inceleme konusu yaptığı ve hakkında bilgi ürettiği bir alandır. Seçmen davranışını etkileyen faktörler genel ve yerel seçimler itibarıyla farklılaşabilmektedir. Bu çalışmada önce seçmen davranışının kavramsal incelemesi, seçmen davranışı hakkında teorik yaklaşımlar ve seçmen davranışını etkileyen sosyolojik faktörler gibi konular literatür bilgisi doğrultusunda ele alınmıştır. Devamında Muş merkezde yerel seçimlerde seçmen davranışını etkileyen faktörleri belirleme amacıyla yürütülen bir alan araştırmasının bulgu ve sonuçları paylaşılacaktır. Alan araştırması Muş Belediyesi sınırları içinde yaşayan seçmenlere yönelik olarak yapılmış olup, ana kütleyi temsil eden istatistiki olarak hesaplanan sayıda kişiye uygulanmıştır. Anket soruları, literatür bilgisi ve benzeri çalışmalarda kullanılan anket sorularından faydalanılarak bu araştırma kapsamında geliştirilmiştir. Verilerin analizi sonucunda seçmenlerin, yerel yönetimlerin öneminin farkında olduğu söylenebilir.

ARTICLE INFO

Article history:

Received 22 October 2019

Received in revised form 30 November 2019

Accepted 05 December 2019

Keywords:

Voter Behavior

Local Politics

Muş

ABSTRACT

Factors affecting voter behavior and voter behavior are a field in which different scientific fields make their research subject and produce information about it. The factors affecting to voters' behavior may differ in general and local elections. In this study, conceptual examination of voter behavior, theoretical approaches to voter behavior, and the sociological factors affecting voter behavior in the light of the literature were discussed. Besides, the findings and the results of a field survey conducted to determine the factors affecting voter behavior in the local elections in central of Mus will share. The field survey was conducted for the voters living in the borders of Muş Municipality and applied to the number of persons calculated as statistical representative of the population. Survey questionnaires developed within the scope of this research by making use of questionnaires with literature studies and similar studies used. As a result of the data analysis, it can be said that voters are aware of the importance of local governments.

1. Giriş

Yönetim insan için sosyal bir ihtiyaçtır. Ancak toplumu yönetenlerin nasıl belirlendiği/belirlenmesi gerektiği tarih boyunca tartışılan bir konu olmuştur. Modern devlet ile birlikte gelişen ancak kökenleri Eski Yunana dayanan demokrasi anlayışı ile birlikte yönetme yetkisinin halka ait

olduğu genel kabul görmüştür. Ancak bu yetkinin doğrudan halk tarafından kullanılmasının birçok zorluk ve kısıtı olduğu için demokrasi türleri arasında temsili demokrasi ön plana çıkmıştır. Özellikle siyaset biliminin alanına giren kavramların (demokrasi, temsil, adalet, eşitlik, özgürlük, azınlık vb.) birçoğu, Gallie'nin "esasen tartışmalı" dediği kavramlar taifesindedir ve böyle oldukları için de

* Bu çalışmadaki alan araştırması Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalında, Prof. Dr. Bayram Coşkun'un danışmanlığında yürütülen ve 2016 yılında tamamlanan yüksek lisan tez çalışması kapsamında yapılmıştır. Ayrıca çalışma, 1-3 Kasım 2018 tarihlerinde Alanya'da "Uluslar Arası Yerel Yönetimler Sempozyumu"nda sunulmuş bildirinin genişletilmiş ve gözden geçirilmiş halidir.

** Sorumlu yazar/Corresponding author
e-posta: ms.cetin@alparslan.edu.tr

anlamları ve tanımları üzerinde bir mutabakat söz konusu değildir. Zaman zaman bir monark, diplomat, bayrak ve hatta seçilmiş bir yasama tarafından karakterize edilebilen “temsil” de bu kavramlardandır. Ancak “esasen tartışmalı” bir kavram olmasından ötürü, kavramla ilgili tanımlarda doğal olarak büyük bir çeşitlilik göze çarpmaktadır (Bal, Bakan ve Koç, 2014: 130).

Temsili demokrasi uygulaması ile birlikte “seçim” vazgeçilmez bir nitelik kazanmıştır. Demokrasi tarihi, her dönem farklı araçlarla ve niteliklerle kendini göstermiş, günümüze gelinceye kadar bir terakki vitesi yaşamış olduğu söylenebilir. Antik dönemde demokrasi, Yunan şehir devletlerinde halkın doğrudan katılımıyla gerçekleşen klasik yöntem olarak ortaya çıkmıştır. Bu dönemde demokrasi; kadınların, yabancıların, kölelerin katılmadığı yalnızca halk olarak kabul edilen yirmi yaşını geçmiş, eli silah tutan yerli erkeklerin müdahil olduğu yönetimdir. Gelişen ve dönüşen toplumsal yapı olarak Feodal dönemde ise, daha önce feodal beyler ile kilise rahiplerinden oluşan kral meclislerine kentleri temsilen burjuvazinin dâhil edilmiş olması demokrasi sürecinin gelişmesinde önemli bir adım olmuştur. Bu dönemde Fransa ve İngiltere’de temsil kurumlarının varlığı demokrasinin gelişiminde önem arz etmiştir. Nitekim İngiltere’de Kral meclisleri olan Witan ve Magnum Concillium’a burjuvazilerin katılmasıyla bu meclisler, günümüzdeki adıyla parlamento olarak dönüşmüştür. Benzer şekilde Fransa’da senyör ve rahiplerin yalnızca katıldığı Curia Regis’e burjuvazinin dâhil edilmesiyle Etats Generaux olarak dönüşmüştür. Sonrasında bu meclisler, giderek güçlenen burjuvazinin politik manevra alanı haline almıştır. Nihai olarak bu durum Fransız İhtilali’nin habercisi olmuştur. Diğer bir ifadeyle, Batı’da 13. yüzyılda yaşanan siyasal, toplumsal, iktisadi gelişmeler öncelikle İngiltere ve Fransa’da ilk temsili kurumların (Parlamento, Etat Generaux) kurulmasına neden olmuştur. Bu ise gelecekte politik isteklerde bulunan burjuvazinin desteğiyle Fransız İhtilali gibi yeni bir dönemin önünü açmıştır (Koç, 2019:1114).

Modern devlet yapısı içinde yer alan yerel yönetimler açısından da seçim ve temsil meselesi oldukça önemli bir konu niteliğindedir. Çünkü doğası gereği yerel yönetimler, yerel halkı temsil eden kişiler tarafından yönetilirler.

Seçim sürecinde bireyler/seçmenler birden çok seçenek içinden bir tercih yapma işlemini gerçekleştirmektedir. Böylece kendilerini temsil edecek kişileri belirleme yoluna giderler. Ancak seçim sürecinde seçmenlerin karar veya tercihlerini etkileyen faktörlerin ne olduğu konusu siyaset bilimi ve diğer birçok bilim alanı açısından merak ve araştırma konusu olmuştur. Böylece seçmen davranışı ve bu davranışlara etki eden faktörlerin incelenmesi bir bilimsel uğraş alanı haline gelmiştir. Seçmen davranışını etkileyen faktörler birden fazladır ve kesin sonuçlara varmak kolay olmasa da yapılan çalışmalarla kayda değer bulgular elde edilmektedir.

Konu ile ilgili literatür bilgisine göre seçmen davranışı genel ve yerel seçimler itibarıyla değişebilmektedir. Seçmenler oyun kullanılması sürecinde tercihte bulunurken genel ve yerel seçimlerde farklı faktörlerden etkilenebilmektedir. Bunlar; sosyolojik, ekonomik ve sosyo-psikolojik faktörlerdir. Seçmen içinde bulunduğu duruma göre bu faktörlerden birinden ya da birkaçından

aynı anda veya daha fazla etkilenecek tercihini oluşturmaktadır.

Burada ele alınan çalışma, Muş Merkez ilçede bulunan seçmenlerin yerel seçimlerde tercihlerini etkileyen faktörleri belirleme amacıyla yürütülmüştür. Ancak alan araştırmasının sonuçları ve bulgularının ortaya konulmasından önce konu ile ilgili temel teorik bilgiye değinilmeye yarar görülmüştür.

2. Genel Olarak Seçmen Davranışı ve Siyasal Katılma

Genel olarak davranış, organizmanın belirli uyarıcılara karşı gösterdiği tepki olarak tanımlanabilir (Eroğlu, 2017:1) Bu tepki, iç ve dış etkilere karşı ortaya çıkar ve bilinçlidir. Bilinçli davranış esas itibarıyla bir nedene dayalıdır ve mutlaka bir amacı vardır. Hareketten farklı olarak bilinçli davranış, davranışta bulunanın iradesi ve bireysel güdülerini yansıtır.¹Organizmadaki inançlar, tavırlar ve ihtiyaçlar bazı ön-yönelimler şeklinde ortaya çıkarak, algılanmış dürtülerle birlikte davranışa yol açar. Dürtüler ile organizma arasındaki ilişki algılama yolu ile sağlanmaktadır (Baykal, 1970:30). İnsan açısından davranışlar farklı amaçlara yönelik olabilirler, dolayısıyla birden çok davranış türünden bahsedilebilir. Davranış türlerinin bir örneği olan siyasal davranış ise, insanların siyasal olaylar karşısında takındıkları tavırlar, gösterdikleri eylem siyasal katılmalarıdır (Öztek, 2010:459).

Birey olarak seçmenler, aynı derecede siyasete ilgi göstermezler. Bu davranışlarını etkileyen sosyo-ekonomik, psikolojik, kültürel ve çevresel çeşitli faktörlerden söz etmek gerekir. Gelir, eğitim, meslek, cinsiyet, yaş, köyde ya ,da kentte oturma, dinsel tercih ve etnik bir gruba mensubiyet gibi sosyoekonomik değişkenler siyasal katılma bakımından önemli değişkenler olarak karşımıza çıkmaktadırlar (Tokgöz, 2008:178). Büyük Türkçe Sözlükte siyasal katılma “bireylerin ve toplumsal kümelerin içinde yaşadıkları toplumsal çevrenin yönetimine, görev almak, seçmek, seçilmek, örgütlenmek, görüş açıklamak vb. yollarla katkıda bulunması” biçiminde açıklanmıştır.

Siyasal katılmanın tezahürü olarak seçmen davranışı topluluk üyelerinin yöneticilerini seçme işleminin yanı sıra, doğrudan veya dolaylı olarak kamu politikalarını etkileme amacıyla katıldıkları ortak işlevi de kapsar. Seçmen davranışı dışında, ulusal çapta ve ona eşdeğer başka bir siyasal davranış yoktur. Ancak seçimlerde “gizli oy” ilkesinin uygulanması araştırmacılar açısından verilen oy ile kişi arasında kesin bir bilgiye dayanan bir bağ kurulmasını imkânını ortadan kaldırmaktadır. Seçmen davranışına yönelik araştırmalarda ancak, toplu seçimler ve davranışlar incelenebilmektedir (Torlak ve Polat, 2006:73). Kışlalı’ya göre ise (1992:364), oyunu kullanmak için sandık başına giden seçmen, şu dört unsurdan biri veya birkaçını göz önüne alarak oyunu kullanmaktadır: “Güvenlik isteği”, “saygınlık isteği”, “duygusal bağlılık” ve “dinsel/siyasal inançlar”. Çok geniş bir kullanım alanı bulunan, “seçmen davranışı” insanın makro olarak dünyaya, mikro olarak da kişisel yaşamı ile alakalı meselelere, kuruluşlara, faal rol alanlara, toplumsal ve

¹ Hasan Tutar, <http://www.canaktan.org/yonetim/kurumsal-davranis/boyutlar.htm>, e. t. 07.08.2018

siyasi meselelere eğilmede yararlandığı bir rehberdir (Çaha, 2008:2).

Sosyal çevresinde hak ettiği saygıyı görmediğine, ayrımcılığa maruz kaldığına inanan kimseler ise oy kullanırken, “güvenlik isteği” talep eden seçmenlerin tersine, “değişim” yönünde oy tercihinde bulunur. Çünkü onların mevcut siyasal iktidardan bir memnuniyetsizliği bulunmakta ve belki de farklı bir siyasal partinin iktidarında ikinci sınıf insan muamelesi görmekten kurtulma şansları olduğunu düşünmektedirler (Kışlalı, 1992:364). Toplumcu seçmen tipinde ise seçmen davranışı şöyledir: Toplumcu seçmen, öncelikle toplumu düşünen ve siyasi yargıları sadece kendi durumlarına göre değil, ülkenin genel ekonomik durumuna göre değerlendiren seçmendir. Toplumcu seçmenler, ulusal ekonomilerin iyileşmesi durumunda iyiye giden ekonominin rantından bireysel olarak kendilerinin yararlanıp yararlanmadıklarına bakmaksızın iktidar partisine oy verirler (Altıntaş, 2010:12).

Kalaycıoğlu'na göre(2014: 4) seçmenin kararını etkileyen dolayısıyla seçmen davranışına etki eden olgular şunlardır:

- Seçmen küçük yaştan itibaren siyasal kişiliğini geliştirirken belirli bir siyasal partiye yakınlık duyar. Zamanla o partiyi tutmaya başlar ve tuttuğu partiye oy verir.
- Seçmenin belli bir siyasal görüşü, siyasete bakış açısı ve hatta siyasal ideolojisi vardır. Seçmen, o ideolojiyi temsil eden siyasal partiye oy verir.
- Seçmen, tıpkı tüketicisi gibi akli (ussal/rasyonel) karar alıcıdır. Geçmişte siyasal partilerin, özellikle hükümet partisi (lerin) ne yaptıklarına (performanslarına) bakar. Bunları değerlendirdikten sonra olumlu sonuç aldığı partiye oy verir.
- Seçmen tıpkı tüketiciler gibi akli karar alıcıdır. Geleceğe bakar, siyasal partiler içinde gelecekte kendisine, ailesine veya ülkesine yararlı olacağını düşündüğü partiye oy verir.
- Seçmen içinde bulunduğu toplumsal konuma, topluluğa, toplumsal sınıfa göre siyasal partileri değerlendirir ve o toplumsal konuma yararlı gördüğü partiye oy verir.

Yerel yönetimlerin doğası gereği, bu kurumlar açısından siyasal katılım büyük öneme sahiptir. Çünkü yerel yönetimler yörede yaşayan insanları temsil eden kişiler tarafından yönetilirler. 1982 Anayasasının 127. maddesi yerel yönetimlerin karar organlarının seçimle işbaşına gelme ilkesini kabul etmiştir. 2000’li yıllarda gerçekleştirilen reformlar da yerel siyaseti güçlendirmiştir. Bu gelişmenin yerel kalkınma, demokratikleşme ve siyaset açısından oldukça olumlu yönleri yanında bazı muhtemel sorunlara da neden olabileceği değerlendirilmektedir (Çukurçayır, 2006:20).

3. Seçmen Davranışı İle İlgili Teorik Yaklaşımlar

Seçmen davranışına etki eden faktörlere yönelik üç temel teorik yaklaşım vardır. Bunlar; sosyolojik, sosyo-psikolojik ve ekonomik yaklaşımlardır (Akgün, 2002; Çalışır, 2017).

3.1. Sosyolojik Yaklaşım

Temeli Lazarsfeld, Berelson ve Gaudet tarafından 1940 yılı ABD Başkanlık seçimleri sırasında seçmenler üzerinde yaptıkları bir araştırma ile atılan sosyolojik yaklaşım, seçmen davranışının temelinde toplumdaki sosyal gruplara ait olma duygusu ve eğilimleri olduğunu iddia eder. Seçimlerde kullanılan oy da aslında bireylerin ait olduğu sosyal kimliklerin siyasal tercihlere yansıtılmasından ibarettir Modelin temeli ferdin tutum ve tercihlerinin ilişkide olduğu insanlardan etkileneceği varsayımına dayanır (Akgün, 2002:65). Sosyolojik yaklaşımda daha çok din, sosyoekonomik statü, yaşanan coğrafya parçası ve mensup olunan grup gibi faktörler ön plana çıkmaktadır (Çalışır, 2017:147).

3.2. Sosyo-Psikolojik Yaklaşım

Bu yaklaşım Seçmenlerin küçük yaşlarda ailelerinin ve çevrelerinin etkisi altında gerçekleşen siyasal sosyalleşme sürecinde kazandıkları siyasal tutumlar ve ideolojik yönelimlerin ileriki yaşlarda onların parti tercihi üzerinde son derece etkili olduğunu ve kişilerin herhangi bir partiye karşı ideolojik bağlılık duyduğu iddia eder (Akgün, 2002:29). Modelin özü, seçmenin bir partiye duyduğu sevgi ve bağlılığı ifade etmektedir. Bu bağlılık, bir taraftarın futbol takımı tutması gibi de değerlendirilmektedir. Bireyin partisizlikle özdeşleşmesi için herhangi hukuki bir bağının bulunması da şart değildir (Özkan:2007:1-172’den aktaran; Çalışır, 2017:148).

3.3. Ekonomik Yaklaşım (Rasyonel Tercih)

Ekonomik tercih yaklaşımı, seçmenin kendi çıkarları doğrultusunda en iyi hizmeti verebilecek bir aday ve partiyi değerlendirerek buna göre oy verme eğiliminde olmasıdır. Bu yaklaşımda seçmenin amaç ve istekleri ön planda tutulmaktadır (Kalender, 2005:50-51’den aktaran; Çalışır, 2017:149). Ekonomik yaklaşıma göre seçmen, aday ya da partilerden kendisine en fazla yarar sağlayacağına inandığını tercih etmektedir (Doğan ve Göker, 2013:26-28).

4. Alan Araştırmasının Sonuçları

Muş merkez ilçede gerçekleştirilen alan araştırmasının genel sonuçlarını ele almadan önce, alanı tanıtmaya amaçlı bazı bilgilerin ifade edilmesinde yarar vardır. Aşağıdaki tablolarda alan araştırmasının yapıldığı tarihten önce gerçekleşen iki yerel seçimin sonuçları verilmiştir.

Tablo 1. 2009 Yerel Seçimleri Muş Belediye Başkanlığı Seçim Sonucu

Parti	AKP	DTP	SP	MHP	CHP	DP	BTP	HYP	DSP	İP	BBP
Oy Sayısı	14.005	10.315	1.668	805	377	149	132	86	68	62	40
Oy Oranı	50,50	37,20	6,00	2,90	1,40	0,5	0,50	0,30	0,20	0,20	0,10

Kaynak: <http://secim.haberler.com/2014/mus-secim-sonuclari/>

Tablo 1’de görüldüğü gibi, 2009 yerel seçimlerinde seçmen eğilimi ağırlıklı olarak sağ partilere oy verme biçiminde ortaya çıkmıştır. Kendini sağda konumlandıran siyasal partilerin toplam oy oranı % 59.5’tir. Belediye başkanının seçiminde seçim sistemi olarak “çoğunluk sistemi” uygulandığından bu yerel seçimlerde Muş belediye

başkanlığını AK Parti (Adalet ve Kalkınma Partisi) adayı kazanmıştır. Oy oranı açısından 2. sırada yer alan siyasi

parti ise, DTP (Demokratik Toplum Partisi) olmuştur.

Tablo 2. 2014 Yerel Seçimleri Muş Belediye Başkanlığı Seçim Sonucu

Parti	AKP	BDP	SP	MHP	HÜDAPAR	CHP	BTP	BBP	İP
Oy Sayısı	18799	15812	1431	985	528	455	351	343	34
Oy Oranı	48,5	40,8	3,7	2,5	1,4	1,2	0,9	0,9	0,1

Kaynak: <http://secim.haberler.com/2009/mus-secim-sonuclari/>

Tablo 2’de görüldüğü gibi, 2014 yerel seçimlerinde siyasi yelpazenin sağında yer alan partilerin oy toplamında 2009 yerel seçimlerine kıyasla bir düşüş görülmektedir. Sağ partilerin bu seçimlerde aldığı oy toplamı % 55,6 olmuştur. AK Parti’nin bir önceki döneme göre oy oranını azalsa da yine de belediye başkanlığını bu partiye mensup olan aday kazanmıştır. Bu seçimde ikinci sırada oy alan parti ise BDP (Barış ve Demokrasi Partisi)’dir. BDP’nin DTP’nin devamı olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bu siyasi yaklaşımın oy oranını arttırdığı görülmektedir.

4.1. Alan Araştırmasının Yöntemi

Alan araştırmasının evrenini Muş Belediyesi sınırları içinde yaşayan seçmenler oluşturmuştur. Örneklem sayısını/grubunu belirlemek için Muş İl Seçim Kurulu Başkanlığı’ndan belediye sınırları içinde yaşayan seçmen sayısı alınmış ve bu sayının 52.167 kişi olduğu tespit edilmiştir. Yapılan istatistiki hesaplama sonucunda² % 95 güven düzeyi ve % 5 hata payı ile 52.167 kişiden oluşan evrenden örneklem grubu olarak 380 kişi (seçmen) belirlenmiştir. Anket basit tesadüfi yöntemle uygulanmıştır. Anket uygulaması, ankete katılmak isteyen kişiler ile yüz yüze görüşme ile yapılmıştır. Ancak ankette siyasi görüş/değerlendirme içeren sorular olduğundan, ankete katılım teklifi sunulan kişiler içinde katılmama eğilimi oldukça yüksek olmuş bu da anketin uygulanmasını güçleştirmiştir.

Anket soruları, literatür bilgisinden ve yapılan benzeri çalışmalardan faydalanılarak çalışma kapsamında geliştirilmiştir. Anket formunda en başta katılımcıların cinsiyetleri, yaşları, gelir düzeyleri ve meslekleri gibi olgusal sorular³ yer almış, bunu takiben temel siyasi yönelime ilişkin bir soru yer almıştır. Devamda yer alan sorular, seçmenlerin yerel seçimdeki tercihlerini etkileyen faktörleri belirleme amacına yönelik olmuştur. Bu soruları takiben kentte yaşanan sorunların katılımcılar açısından belirlenmesi amacına yönelik bir iki soru da anket kâğıdında yer almıştır. Toplamda anket kâğıdında olgusal sorular dâhil 20 soru yer almıştır. Anket soruları çoktan seçmeli seçenikle sahip olup, ayrıca ihtiyaç duyulan sorularda seçmenin farklı yorumları için serbest görüş bildirebilecekleri “diğer” seçeneği konulmuştur. Anketteki son soru açık uçlu olarak oluşturulmuştur.

Anketin değerlendirmesi SPSS programı aracılığıyla yapılmış olup, değerlendirme sırasında ihtiyaç duyulan istatistiki testler yapılmıştır. Bu kapsamda ihtiyaç duyulan

konularda sorular arasında çapraz ilişki kurularak, daha detaylı analiz yapma yoluna gidilmiştir.

4.2. Alan Araştırmasına Katılan Kişilerin Genel Profili

Anket formunda yer alan olgusal sorulara verilen cevaplar doğrultusunda katılımcıların belirlenen cinsiyeti, yaş, eğitim vb. konulardaki profili aşağıda yer alan tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Sayı	Yüzde (%)
Kadın	176	46,3
Erkek	204	53,7
Toplam	380	100,0

Katılımcıların % 46,3’ünü kadın seçmenler, % 53,7’sini ise erkek seçmenler oluşturmuştur. Bu oranın Türkiye geneli seçmen profiline yakın bir oran olduğu söylenebilir. Dolayısıyla cinsiyet açısından araştıranın evrenine yakın bir dağılım elde edilmiştir. Anketin uygulaması sırasında kimi kadın seçmen araştırmaya çok ilgi göstermiş, kimi kadın seçmenin ise anket sorularını cevaplarırken eşinin onayı alma ihtiyacını hissettiği gözlemlenmiştir. Anketin uygulanması sırasında ankete katılan erkeklerin de grup davranışından etkilendiği söylenebilir.

Tablo 4. Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Yaş	Sayı	Yüzde
18-25	87	22,9
26-35	134	35,3
36-45	58	15,3
46-55	61	16,1
56 ve üstü	39	10,3
Cevapsız	1	0,3
Toplam	380	100

Katılımcıların yaş grupları incelendiğinde % 22,9’luk kısmın 18-25 yaş arası seçmenden oluştuğu görülmüştür. Bu seçmen grubunun büyük bir çoğunluğu ilk defa yerel seçimde oy kullanmış ve bu demokratik hakkını ilk defa tecrübe etmiş bir seçmen kitlesidir.

² Örneklem sayısının belirlenmesi için literatürde belirtilen genel formüllerden yararlanılmıştır.

³ Olgusal soru türü için bkz. (Sencer, 1989:186-187).

Katılımcıların % 35,3'lük kısmını oluşturan 26-35 yaş grubu ise bize Türkiye geneli seçmen oranını doğru bir şekilde vermektedir. Türkiye geneli seçmen sayısı da bu yaş aralığında yoğunlaşmaktadır. Bu yaş grubu bir önceki yaş grubuna yakın ama aynı olmayan özellikler sergilemektedir. Bu grup bir önceki yaş grubuna göre daha zor risk alabilen ve daha sağlam adım atmayı tercih eden bir gruptur. 36-45 yaş grubunda olan % 15,3'lük kısmı ise ve birkaç seçimi tecrübe etmiş, ülkenin daha zor günlerini görmüş ve bundan dolayı daha temkinli davranmayı tercih eden bir gruptur.

Katılımcıların % 16,1'i 46-55 yaş arası olan bir önceki yaş grubuna yakın bir bakış açısına sahip bir kitleden oluşmaktadır. 56 yaş ve üstü seçmen oranı ise % 10,3'lük bir kesimden oluşan en tecrübeli ve yıllar itibariyle yerel seçimleri ve belediye hizmetlerinin durumunu gözlemlemiş, dolayısıyla değerlendirme kapasitesi yüksek olan bir kitledir.

Tablo 5. Katılımcıların Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	Sayı	Yüzde
Okuryazar değil	22	5,8
Okuryazar	26	6,8
İlkokul mezunu	37	9,7
Ortaokul mezunu	26	6,8
Lise mezunu	76	20,0
Ön lisans mezunu	40	10,5
Lisans mezunu	153	40,3
Toplam	380	100,0

Katılımcıların % 5,8'i okuryazar değil, % 6,8'i okuryazar, % 9,7'si ilkokul mezunu, % 6,8'i ortaokul mezunu, % 20,0'ı lise mezunu, % 10,5'i ön lisans mezunu, % 40,3'ü lisans mezunudur. Anketin uygulanması sırasında eğitim seviyesi ön lisans ve lisansüstü olan grupların, daha çok müzakere ve öneride bulunma şeklinde sorulara yaklaştıkları gözlemlenirken, eğitim seviyesi lise ve altı olan grupların ise daha çok seslerini duyurma şeklinde bir yaklaşım içinde oldukları gözlemlenmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların Aylık Ortalama Gelirlerine Göre Dağılımı

Aylık Gelir (TL)	Sayı	Yüzde
630,23 TL'den az	66	17,4
630,23 TL-1.674,58 TL	68	17,9
1.675 TL-2.407,22 TL	78	20,5
2.407,22 TL-3.000 TL	64	16,8
3.000 TL ve üstü	95	25,0
Cevapsız	9	2,4
Toplam	380	100

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuş

Katılımcıların % 17,4'ünün aylık ortalama 630,23 gelir seviyesi ile Türkiye Kamu-Sen'in Ağustos 2015 dönemine ait yaptığı "Açlık ve Yoksulluk Sınırı" konulu araştırmaya

göre açlık sınırının altında kalmıştır. Katılımcıların % 17,9'u 630,23-1.674,58 TL'lik gelir ile dört kişilik bir ailenin gıda ve barınma harcamaları için gerekli olan gelire sahiptir. % 20,5'i 1675-2.407,22 TL gelir elde eden kısmı oluşturmaktadır. Katılımcıların % 16,8'lik kısmı 2.407,22-3.000 TL elde eden kesimden oluşurken, % 25,0'ı 3.000 TL ve üstü gelir elde etmektedir.

Gelir seviyesinin katılım ve seçmen tercihine etki ettiği ifade edilebilir. Gelir sahibi olan birey devletine karşı bazı sorumluluklarını yerine getirebilmekte (vergi vermek gibi) ve bundan dolayı hak talep etme hakkına sahip olduğunu düşünmektedir. Dolayısıyla belli bir gelir seviyesine ulaşmış ve temel ihtiyaçlarını karşılamış bir birey siyasal katılma hakkını doğru bir şekilde kullanabilmektedir. Gelir seviyesi düşük bireylerin tercihlerini sosyal yardım vb. olgular etkileyebilmektedir.

Tablo 7. Katılımcıların Son Yerel Seçimde (2014 yılında) Oy Kullanıp Kullanmadığı

Seçenekler	Sayı	Yüzde
Evet	320	84,2
Hayır	60	15,8
Toplam	380	100,0

Tablo 5'te görüldüğü gibi, katılımcıların % 84,2'si 2014 yılındaki yerel seçimde oy kullandığını, % 15,8'i ise oy kullanmadığını belirtmiştir. Katılımcıların bazısının yaşı küçük olduğundan, bazısının ise yaşı tutmasına rağmen, seçime katılmadığı için oy kullanamadığı düşünülmektedir. 2014 yerel seçimlerinde Muş'ta seçime katılım oranı % 82,54'tür. Sonuç itibariyle katılımcıların büyük çoğunluğunun yerel seçimler konusunda tecrübe sahibi olduğu görülmektedir.

4.3. Alan Araştırmasının Sonuçları

Olgusal sorulardan sonra, sorulan sorulardan bir tanesi kişinin kendi dünya görüşünü/siyasi konumunu nasıl nitelendirdiğine ilişkin olup, devamı sorular yerel seçimde oy kullanma davranışına/tercihine etki eden faktörleri belirlemeye yöneliktir. Son bir iki soru ise, Muş'ta yerelde yaşanan sorunların ne olduğunun seçmen gözüyle tespiti yöneliktir. Anket formunda 6. sorudan itibaren tutum, kamu ve değerlendirme içeren sorulara ilişkin sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı olarak yapılan değerlendirme ve analizler aşağıda yer almaktadır.

Tablo 8. Katılımcıların Dünya Görüşü/Siyasi Düşünce Olarak Kendilerini Nasıl Tanımladığı

Siyasi Görüş	Sayı	Yüzde
Milliyetçi	44	11,6
Muhafazakâr	80	21,1
Demokrat	45	11,8
İslamcı	46	12,1
Sosyal Demokrat	50	13,2
Sosyalist-Marksist	12	3,2
Fikir Beyan Etmek İstemiyorum	80	21,1
Diğer	16	4,2
Cevapsız	7	1,8
Toplam	380	100

Tablo 6’da görüldüğü gibi, katılımcıların % 21,1’ bu soruya cevap vermekten kaçınmıştır. Aynı oranda katılımcı ise, kendini “muhafazakâr” olarak nitelendirmiştir. Günlük

Tablo 9. Katılımcıların Yerel Seçimlerde Oy Verecekleri Adayı/Partiyi Nasıl Belirledikleri

Seçenekler	Sayı	Yüzde
Önceki Yıllardaki Tecrübelerime Dayanarak Yaptığım Değerlendirme Sonucu	195	31,76
Adayın/Partinin Çevre Konularına Yaklaşımını Göz Önüne Alarak	88	14,33
Adayın/Partinin Altyapı Sorunlarına Yaklaşımını Göz Önüne Alarak	76	12,38
Adayın/Partinin Sosyal ve Sportif Faaliyetlere Bakışını Göz Önüne Alarak	41	6,67
Sosyal Çevremle Yaptığım Değerlendirme Sonucu	80	13,02
Adayın/Partinin Vaatlerini Değerlendirerek	86	14
Diğer	48	7,82

Not:Bu soruda katılımcılara birden fazla seçeneği işaretleme hakkı verilmiştir.

Tablo 9’a bakıldığında en büyük grubun % 31,6 ile önceki yıllarda edinilen tecrübeye dayalı olarak karar verdiğini belirten kişiler olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaş dağılımına bakıldığında 26 yaş ve üstü olanların %70,1 oranına sahip olduğu görülmektedir. Aslında bu seçeneğin birinci çıkması, dolaylı olarak siyasi partiler açısından sadık bir seçmen grubu olduğuna da işaret etmektedir.

7. soruya cevap verenlerin 14,33’nün (ki bunlar en kalabalık ikinci grubu oluşturmaktadır) karar vermede adayların çevre konularına yaklaşımı esas aldığını belirtmesi ilginç bir durumdur. Muş’ta sınırlı bir sanayileşme olduğundan, halk tarafından gözlemlenen yaygın bir çevre sorunu yoktur.⁴ Buna rağmen

kullanımdaki muhafazakâr nitelendirmesinin dindarlığı da içerdiği bilinmektedir. Ankete katılanların % 13,2’si ise sosyal demokrat olduğunu belirtmiştir. Bunun hemen devamında 4. Sırada kendini İslamcı olarak nitelendirilenler gelmektedir. Kendini demokrat ve milliyetçi olarak nitelendirenlerin oranı ise bir birine yakındır. Ancak küçük bir kent olmasına rağmen katılımcıların % 3,2’inin kendini “Sosyalist-Marksist” olarak nitelendirmesi dikkat çekicidir. Bunların yanında katılımcıların yaklaşık dörtte biri temel siyasi yaklaşımını ifade etmemiştir. Bunun nedeni; seçenekler içinde kişilerin kendilerini ifade eden, bir seçeneğin olmaması olabileceği gibi, bazı seçmenleri siyasi görüşünü ifade etmek istememesi de olabilir. 2014 yılındaki yerel seçimde AK Parti ile BDP’de oy yığılması olduğu ve Tablo 6’daki sonuçlar birlikte dikkate alındığında, her iki partiye de oy veren seçmenin de tamamen homojen kitlelerden oluşmadığı söylenebilir. Dolayısıyla partiler arasında oy geçişkenliği farklı faktörlerin etkisiyle (aday vb.) mümkün görünmektedir.

Katılımcılara 7. Soru olarak “yerel seçimlerde oy vereceğiniz aday/partiyi nasıl belirliyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Bu soru için altı farklı alternatif sunulmuş, ayrıca katılımcılara varsa farklı düşüncelerini belirtebilmeleri amacıyla cevaplar arasında “diğer” seçeneği de yer almıştır. Bu soruya verilen cevapların dağılımı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

“adayın/partinin çevre konularına yaklaşımını göz önüne alarak” tercihte bulunduğunu belirtenlerin oransal olarak yüksek çıkması, seçimde belli bir çevre bilincinin oluştuğunu ifade etmektedir. Çevre sorunlarından sonra, seçmenin kentsel altyapı konusunda da hassas olduğu anlaşılmaktadır. Bu kapsamda seçmenlerin % 12,38’i “adayın/partinin altyapı sorunlarına yaklaşımını göz önüne alarak” tercihinin oluşturduğunu söylemiştir.

Tablo 7’deki sonuçlar, yerel seçimler sırasında adayların vaatlerinin de tercihte etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Nitekim katılımcıların % 14’ü adayların/partilerin vaatlerine bakarak karar verdiğini belirtmiştir. Bu durum

⁴Muş için fiziksel olarak gözlemlenebilen önemli bir çevre sorunu olarak, kentin kanalizasyonun boşaldığı Karasu nehrinin

durumu belirtilebilir. Ancak bu da şehrin dışında olup, seçmenlerin günlük yaşam kalitesine doğrudan bir etkisi yoktur.

seçmenlerin adayın hizmet etme kapasitesini de göz önünde bulundurduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Katılımcıların % 12,82'si ise sosyal çevresi ile yaptığı değerlendirme sonucu karar verdiğini/tercihini oluşturduğunu belirtmiştir. Muş'ta yerleşik olan insanlar arasında geleneksel ilişki türlerinin (aşiret vb.) hala geçerli olduğu bilinmektedir. Bu durum seçmenin bir kesimi için oy vermede aşiret bağları ile aile ilişkilerinin ağırlıklı faktörü oluşturduğunu göstermektedir. Sosyal ve sportif faaliyetlerin tercihlerin belirleyicisi olarak en düşük seviyede çıkması, temel kentsel hizmetlerin henüz tamamlanamamış olması ile açıklanabilir. Öyle anlaşılıyor ki, sosyal ve sportif faaliyetler, ikincil düzeyde ihtiyaç olarak algılanmaktadır.

Anketin 9. sorusu “belediye başkanlığı seçiminde nelere dikkat edersiniz” biçimde olmuş ve bu soru için katılımcılara birden fazla seçeneği işaretleme imkanı tanınmıştır. Bir önceki soru yerel seçim bağlamında sorulan genel nitelikli bir soru iken, bu soru doğrudan belediye başkanı seçimine ilişkin olup, konu somutlaştırılmıştır.

Tablo 10. Katılımcıların Belediye Başkanını Seçerken Nelere Dikkat Ettikleri

Seçenekler	Sayı	Yüzde
Adayın Kişiliğini Dikkate Alırım	142	14,36
Adayın Dindar Olup Olmadığını Dikkate Alırım	80	8,09
Adayın Etnik Kökenini Dikkate Alırım	34	3,44
Adayın Siyasi Deneyiminin Olup olmamasını Dikkate Alırım	95	9,61
Adayın Eğitim Durumunu Dikkate Alırım	112	11,33
Adayın Fiziksel Görünümünü Dikkate Alırım	9	0,91
Adayın Hangi Partiye Mensup Olduğunu Dikkate Alırım	149	15,06
Adayın Hangi Aşirete Mensup Olduğunu Dikkate Alırım	38	3,84
Adayın Belediye Yönetimi Konusundaki Bilgi ve Tecrübesini Dikkate Alırım	189	19,11
Adayın Yerel Ekonomiye Olumlu Katkı Yapıp Yapmayacağını Dikkate Alırım	135	13,65
Diğer	6	0,60

Not: Bu soruda katılımcılara birden fazla seçeneği işaretleme hakkı verilmiştir.

Tablo 8’de görüldüğü gibi, katılımcıların % 19,11’i belediye başkanını seçerken adayın belediye yönetimi konusundaki bilgi ve tecrübesini en önemli kriter olarak kullanmaktadır. Belediye başkanının seçiminde göz önünde tutulan ikinci en önemli faktör partidir. Partiye bağlı olarak tercihte bulunanların oranı da % 15,06’dır. Üçüncü sırada adayın kişiliği gelmektedir. Katılımcıların % 14,36’sı adayın kişiliğine bakarak tercihte bulunduğunu söylemiştir.⁵ Katılımcıların % 13,65’i adayın yerel ekonomiye katkı yapıp yapmayacağını gözeterek tercihte bulunacağını belirtmiştir. Bu da önemli bir olgudur ve yerel halkın, yerel yöneticilerden yerel ekonominin gelişimine katkıda bulunma biçiminde bir beklentisinin oluştuğunu göstermektedir.⁶

⁵Muğla İlinde yürütülen başka bir anket çalışmasında katılımcılara belediye başkanını seçerken göz önünde bulundukları özellikler sorulmuş, 1. sırada “adayın kişiliği” çıkmıştır. Adayın partisine bakarak karar verdiğini belirtenler 3. sırada yer almıştır (Coşkun ve Uzun, 1999:127).

⁶593 sayılı Belediye Kanunu 14. maddede belediyelerin görev ve sorumluluklarını belirtirken “ekonomi ve ticaretin

Bunların dışında katılımcıların % 11,32’si adayın eğitim durumunu, % 9,60’sı siyasi deneyimini, % 8,08’i dindar olup olmadığını, % 3,84’i aşiretini, % 3,43’ etnik kökenini dikkate aldığını belirtmiştir. Bütün bu faktörler dikkate alındığında seçmenlerin yerel yöneticileri seçerken, oldukça bir birinden farklı faktörleri dikkate aldığı görülmektedir. Burada seçmenin % 4’e yakınının belediye başkanını seçerken aşiretine baktığını ifade etmesi de dikkat çekici bir konudur. Bu durum kent ortamında hala geleneksel ilişki türlerinin sürdürüldüğü göstermektedir. Ek tablo 1’de 9. soru ile eğitim durumu arasında çapraz ilişki kurulmuştur. Bu tablo verilerine bakıldığında; okur-yazar olmayanlar içinde aşirete bakarak oy vereceğini söyleyenlerin oranı % 45,45 iken, lisans mezunları arasında bu oran % 4, 57’ye düşmektedir. Yine benzeri bir durum olarak, adayın “dindar olup olmadığına bakarım” diyenlerin oranı okuryazar olmayanların arasında 31,81 iken, lisans mezunları için bu oran % 17,64’de düşmektedir. Bu durum tersi bir sonuç “yerel ekonomiye katkı” konusunda ortaya çıkmaktadır. Bu seçenekte “adayın yerel ekonomiye katkısına bakarım” diyenlerin lisans mezunları arasında oranı % 40,52 iken, okuryazar olmayanların için bu oran % 18,18’e düşmektedir. Eğitim durumunun iki ucunda yer alan katılımcıların yaklaşımının kesiştiği özellikler de bulunmaktadır. Örneğin “adayın kişiliğini dikkate alırım” diyenlerin oranı okuryazar olmayanların arasında % 45,45 iken, bu oran lisans mezunları arasında % 42, 48’dir. Yine “adayın mensup olduğu siyasi partiyi dikkate alırım” diyenlerin oranı okuryazar olmayanların arasında % 36,6 iken bu oran lisans mezunları için % 40,52’dir.

Araştırmada 10. soru olarak “yerel seçimlerde oy kullanırken aşağıdaki faktörlerden hangisinden etkilenirsiniz” sorusu yöneltilmiş, soru için katılımcılara sunulan seçenekler ve bu seçenekler bağlamında verilen cevaplar Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 11. Katılımcıların Yerel Seçimlerde Oy Kullanırken Hangi Faktörlerden Etkilendiği

Seçenekler	Sayı	Yüzde
Aile Büyüklerimin Etkisinde Kalırım	51	11,86
Gazete ve Televizyon Yayınları İle Sosyal Medyanın Etkisinde Kalırım	51	11,86
Çevrem (Arkadaş, Okul) Etkisinde Kalırım	28	6,51
Kanaat Önderlerinin Etkisinde Kalırım	22	5,12
Cemaat/Tarikat Büyüklerinin Etkisinde Kalırım	19	4,42
Hiçbiri	210	48,84
Diğer	49	11,39

Not: Bu soruda katılımcılara birden fazla seçeneği işaretleme hakkı verilmiştir.

Tablo 11’de görüldüğü gibi, yerel seçimlerde oy kullanırken katılımcıların % 48,84’ü aile büyükleri, kanaat önderi, arkadaş çevresi gibi faktörlerin etkisinde kalmadığını belirtmiştir. Ancak katılımcıların yaklaşık % 40’ı ise çevresinin veya basının etkisine maruz kaldığını

geliştirilmesi” hizmetlerini de belediyerin görev alanına dahil etmiştir. Buna bakıldığında vatandaşın bu konudaki beklentisinin yasal bir temelini olduğu da görülmektedir.

ifade etmiştir. Bu etkilerin en önemlileri “aile büyükleri” (% 11,86) ile basın yayın kuruluşları ve sosyal medyadır (% 11,86). Aile büyüklerinin seçmen tercihinde etkiye bulunması yine geleneksel ilişkilerin kent ortamında kimi ailelerce sürdürüldüğünün işaretidir. Medya ve sosyal medyadan da etkilenilmesi ise, modern iletişim araçlarına aşına olan ve bunları kullanan bir toplumsal kesime işaret etmektedir. Yerel seçimler birden fazla oy kullanılan seçim olması sebebiyle genel seçimlere göre bilgilenme ihtiyacı daha fazla olan seçimlerdir (Doğan ve Göker, 2011:46). Bu nedenle seçmenleri birden fazla bilgi kanalını kullanması bir ihtiyaç olarak değerlendirilebilir.

Ek tablo 2’de 10. soru ile katılımcıların eğitim durumu arasında çapraz ilişki kurulmuştur. Bu tabloya bakıldığında “aile büyüklerimin etkisinde kalırım” diyenlerin oranı okuryazar olmayanlar arasında % 31,81 iken, lisans mezunları arasında bu oran % 7,84’dür. Böylece eğitim düzeyi yükselirken, başkasında etkilenme oranının düştüğü görülmektedir. Ancak medya ve sosyal medyanın etkisinde kalma konusunda tersi bir durum söz konusudur. “Medya ve sosyal medyadan etkilenirim” diyenlerin okuryazar olmayanlar arasında % 22,72 iken, lisans mezunları arasında bu oran % 38,25’e çıkmaktadır. Burada da eğitim düzeyi yükseldikçe, medyadan etkilenme oranının da arttığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Katılımcılara 11. soru olarak “yerel seçimlerde oy verme kararınız ne zaman netleşir?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya verilen cevaplar tablo 12’de yer almaktadır.

Tablo 12. Katılımcıların Yerel Seçimlerde Oy Verme Kararının Ne Zaman Netleştiği

Seçenekler	Sayı	Yüzde
Adaylar belirlendikten sonra	90	23,7
Oy vereceğim parti her zaman bellidir	153	40,3
Seçim kampanyalarını takip ettikten sonra	76	20,0
Seçimden bir iki gün önce	18	4,7
Sandık başında	22	5,8

Tablo 13. Katılımcıların Yerel Seçimlerde Oy Verirken Neyi Daha Çok Önemledikleri

Seçenekler	Sayı	Yüzde
Parti lideri	26	6,8
Parti	67	17,6
Aday	55	14,5
Hem aday hem parti	214	56,3
Diğer	15	3,9
Cevapsız	3	0,8
Toplam	380	100

12. soruya verilen cevaplar içerisinde yerel seçimlerde oy verirken katılımcıların % 56,3’ü hem adayı hem de partiyi önemsediklerini belirtmiştir. Bu sonuç daha önceki cevaplarla yaklaşık olarak uyumludur. Aynı şekilde 9. Soruya verilen cevaplarda belediye başkanı seçiminde adayın partisine öncelik verenlerin oranı % 15,6 iken, burada adayın partisini önemseyenlerin oranı % 17,6 çıkmıştır. Yine 9. soruda adayın kişiliğini dikkate alırım diyenlerin oranı % 14,36 iken, burada aday benim için önemlidir diyenlerin

Diğer	18	4,7
Cevapsız	3	0,8
Toplam	380	100

Tablo 12’de görüldüğü gibi, katılımcıların % 40,3’ü desteklediği siyasi partiye göre karar verdiği için, dolayısıyla kararının önceden oluştuğunu belirtmiştir. Bu soruya verilen cevaplar ile, 9. Soruya verilen cevaplar arasında bir farklılaşma oluşmuştur. Çünkü 9. Soruda belediye başkanı seçerken adayın mensup olduğu partiyi göz önünde bulundururum diyenlerin oranı % 15,6 çıkmıştır. Gerçi yerel seçimlerde belediye meclisi üyesi ile il genel meclisi üyelerinin de seçimi yapıldığından buradaki parti faktörünün daha çok belediye meclisi üyeleri ile il genel meclisi üyelerine yönelik olduğu değerlendirilebilir. Çünkü gözleme göre belediye meclis üyeleri ile il genel meclisi üyeleri kamuoyunda pek tanınmadığından, seçmen bu konudaki tercihinin daha çok siyasi parti mensubiyeti bağlamında yapmaktadır.

Bu soruya verilen cevaplar içinde seçmenlerin % 23,7’sinin adaylar belirlendikten sonra, % 20’sinin ise seçim kampanyalarını takip ettikten sonra karar verdiğini beyan etmesi de oldukça önemlidir. Genel olarak bu durum siyasi partiler tarafında da bilindiği için, mümkün olduğu kadar kamuoyunu etkileme kapasitesi yüksek olan bir aday belirleme ve seçim sürecinde etkili bir kampanya yürütme çabası içindedirler. Ancak adayların yaklaşık % 6’sının sandık başında karar verdiğini söylemesi de ilginç bir durumdur. Bu son ana kadar kararsız bir seçmen kitlesinin var olduğu anlamına gelir.

Katılımcılara 12. soru olarak “yerel seçimlerde oy verirken sizin için hangisi daha önemlidir?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya verilen cevaplar tablo 11’de yer almaktadır.

oranı %14,5 çıkmıştır. Katılımcıların % 6,8’i ise parti liderinin kendileri için önemli olduğunu belirtmiştir. Bu sonuçtan parti veya adaydan bağımsız olarak, parti liderinin de tercihte önemli bir faktör olduğu anlaşılmaktadır.

Ankette 13. Soru olarak katılımcılara “belediye başkanının seçim konuşmaları ve diğer seçim çalışmaları siyasi tercihinizi etkiler mi?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya verilen cevaplar Tablo 14’de yer almaktadır.

Tablo 14. Belediye Başkanı Adayının Seçim Konuşmaları ve Diğer Seçim Çalışmalarının Katılımcıların Siyasi Tercihini Etkileyip Etkilemediği

Seçenekler	Sayı	Yüzde
Hayır etkilemez	139	36,6
Evet etkiler	102	26,8
Kısmen etkiler	106	27,9
Fikrim yok	27	7,1
Cevapsız	6	1,6
Toplam	380	100

Katılımcıların % 36,6'sı seçim çalışmaları ile seçim konuşmalarının kararında/tercihinde etkili olmadığını belirtmiştir. Bunun nedeni olarak parti bağlamında tercihin önceden belli olması gösterilebilir. Nitekim 11. soruda katılımcıların % 40'ı desteklediği parti doğrultusunda tercihte bulunduğunu belirtmiştir. Ancak katılımcıların % 54,7'sinin seçim çalışma ve konuşmalarından etkilendiğini belirtmesi de oldukça önemli bir orandır. Bu durum sadece siyasi parti kimliği ile yerel seçim kazanmanın oldukça zor olduğunu göstermektedir. Siyasi parti kimliği yanında, nitelikli bir aday ve iyi yürütülen seçim çalışmanın sonuç alıcı nitelikte olacağı görülmektedir.

Ankette 17. Soru olarak "İyi Çalışan / Kentin Sorunlarını Çözebilen Bir Belediye Başkanının Seçilmesini Ne Kadar Önemsersiniz?" sorusu katılımcılara yöneltilmiştir. Bu soruya verilen cevapların dağılımı Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 15. Katılımcıların İyi Çalışan/Kentin Sorunlarını Çözebilen Bir Belediye Başkanının Seçilmesini Ne Kadar Önemsemediği

Seçenekler	Sayı	Yüzde
Çok önemserim	264	69,5
Önemserim	102	26,8
Önemsemem	9	2,4
Cevapsız	5	1,3
Toplam	380	100

Tablo15'te açıkça görüldüğü gibi, seçmenlerin 96,3'ü iyi çalışan ve kentin sorunlarını çözebilen bir belediye başkanı istemektedir. Katılımcıların iyi çalışan/kentin sorunlarını çözebilen bir belediye başkanının seçilmesini ne kadar önemsemediği sorusuna % 69,5 ile çok önemserim ve % 26,8'inin ise önemserim cevabını vermesi katılımcıların, yerel seçimlerde tercih yaparken karar merkezlerine hizmeti koydukları ve hizmet odaklı karar verdikleri anlaşılmaktadır.

Katılımcılara 18. Soru olarak "sizce ideal bir belediye başkanı nasıl olmalı?" sorusu yöneltilmiş ve bu soruda katılımcılara birden fazla şıkkı işaretleme hakkı verilmiştir. Bu soruya verilen cevaplar Tablo 14'te belirtilmiştir.

Tablo 16. Katılımcıların İdeal Bir Belediye Başkanının Nasıl Olması Gerektiği Konusundaki Görüşleri

Seçenekler	Sayı	Yüzde
Belediyecilik Konusunda Bilgi ve Beceriye Sahip Olmalı	101	16,64
Liderlik Vasıflarına Sahip Olmalı	56	9,23
Topluma Örnek Olacak Bir Kişiliğe Sahip Olmalı	50	8,24

Azimli ve Çalışkan Olmalı	79	13,01
Dürüst Olmalı	82	13,51
Hepsi	234	38,55
Diğer	5	0,82

Not: Bu soruda katılımcılara birden fazla seçeneği işaretleme hakkı verilmiştir.

Tablo 14'e bakıldığında, seçmenin ideal belediye başkanını betimlemede oldukça başarılı olduğu görülmektedir. Katılımcıların % 40'a yakını; belediyecilik konusunda bilgi ve beceriye sahip olma, liderlik vasıflarına sahip olma, topluma örnek olacak bir kişiliğe sahip olma, azimli ve çalışkan olma, dürüst olma vasıflarının bütününe belediye başkanında olması gerektiğini düşünmektedir. Bunun dışında katılımcılarca ön plana çıkarılan diğer bir husus belediye başkanının "belediyecilik konusunda bilgi ve beceriye sahip olma"sı gerektiği düşüncesidir. Böylece seçmenin alanla ilgili uzmanlık bilgisini önemsemediği görülmektedir. Uzmanlık bilgisi dışında katılımcıların belediye başkanının kişiliği ile ilgili olan "azimli ve çalışkan olma" ile "dürüst olma" niteliklerini önemsedikleri anlaşılmaktadır.

Son soru olarak katılımcıların konu hakkındaki görüşleri ifade etmeye imkân sağlamak amacıyla "ifade etmek istediğiniz başka bir konu varsa lütfen kısaca belirtiniz?" biçiminde bir soru anket kâğıdında yer almıştır. Bu soru kapsamında ifade edilen başlıca görüşler şunlardır:

- Belediye gençler için uygun istihdam alanları yaratarak onların şiddette yönelmelerine engel olmalı,
- Belediye sokak hayvanlarını sokaktan toplayarak hayvan barınaklarına yerleştirmeli,
- Kadınların daha rahat bir şekilde sosyal hayata karışabilecekleri imkânlar oluşturulmalı ve sadece kadınların girip çıkabileceği yerler yapılmalı,
- Kaldırımların kahvehanelerden arındırılarak halkın rahatlıkla kullanabileceği bir hale getirilmeli,
- Kent planlaması yapılarak çarpık ve insan hayatını tehdit eden yapıların önüne geçilmeli,
- Halkında faydalanabileceği donanımlı, yeterli bir kütüphanenin inşa edilmesi,
- Şeffaf ve hesap verebilir belediyecilik ve siyaset anlayışının geliştirilmesi,
- Sık ve uzun süreli su kesintilerinin önüne geçilmesi,

- Eski Hal civarının ıslah edilerek insanların kullanabileceği sosyal bir alana dönüştürülmesi ve Eski Hal için şehir dışında daha modern bir yer inşa edilmesi,
- Belediyenin sportif faaliyetlerle doğrudan ilgilenerek yetenekli çocukları keşfetmesi ve bu sayede çocukların kötü alışkanlıklara yönelmesinin engellenmesi.

Açık uçlu soru kapsamında ifade edilen görüş ve önerilerin vatandaşların yaşadıkları sorunlara çözüm önerisi niteliğinde olduğu görülmektedir. Bunun yanında var olan bazı hizmetleri daha iyi sunulmasına yönelik öneriler de vardır.

5. Sonuç

Yerel yönetimlerin idare yapımız içinde yer almaları 150 yılı aşmış durumdadır. Bu uzun süre içinde başta belediyeler olmak üzere, yerel yönetimlerin vatandaşlar tarafından benimsendiği görülmektedir. Aynı zamanda yerel yönetimler açısından seçim ve temsil olgusu vazgeçilmez nitelikte olduğundan, yerel yönetimlerin ülkedeki demokratik rejimi geliştirdiği ve güçlendirdiği kabul edilmektedir. Bunun yanında yerel yönetimlerin sunduğu kentsel hizmetler, kent sakinleri açısından vazgeçilmez niteliktedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde seçmenlerin, yerel yönetimlerin özellikle belediyelerin öneminin farkında olduğu söylenebilir. Dolayısıyla yerel seçimler ve bu yerel seçimlerin sonuçları da seçmenler tarafından önemsenmektedir. Bu nedenle yerel seçimlerde seçmen tercihi genellikle iç ve dış faktörlerin etkisiyle bilinçli davranışlar neticesinde oluşmaktadır. Seçmen davranışına/tercihine etki eden iç ve dış faktörlerin ne olduğunun bilinmesi amacıyla teorik analizler yanında alanda bilimsel çalışmalar da yürütülmektedir. Burada önemli sonuçları ortaya konulan alan araştırması 2015 yılında Muş Belediyesi sınırları içinde yaşayan seçmenlere yönelik olarak yapılmıştır. Bu alan araştırmasının Muş Belediyesi sınırları içinde yaşayan seçmenler açısından bazı önemli bulguları şunlardır:

- Belli bir siyasi partiye bağlılık duyan ve seçim zamanında buna dayalı olarak karar veren ve dolayısıyla diğer faktörleri göz ardı eden bir seçmen grubunun varlığından söz edilebilir. Bu çalışmada 11. soruya verilen cevaplar dikkate alındığında bu grubun toplam seçmen sayısının % 40'ın üstünde olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu seçmenler için yerel hizmetin kalitesi veya bu hizmetlerin iyi bir biçimde sunulması ikincil düzeyde kalmaktadır. Bu

grubun yaklaşımı teorideki “sosyo-psikolojik yaklaşım” doğrular niteliktedir.

- Seçmenler açısından adayların kişilikleri ile kişisel özellikleri önemlidir ve bu olgular oy verme davranışını etkilemektedir.
- Seçmenlerin bazılarının içsel faktörlerin etkisiyle (örneğin adayın dindar olup olmadığına bakma) bazısının da sosyal ilişkilerin (aşiret vb.) etkisiyle tercihlerini oluşturduğu görülmektedir. Bu kategorideki seçmenler için de yerel hizmet kalitesi veya bu hizmetlerin iyi bir biçimde sunulmasının ikincil düzeyde kaldığı söylenebilir. Bu kesimin yaklaşımı ise, teorideki “sosyolojik yaklaşım” kapsamında değerlendirilebilir.
- Anketin genel sonuçlarına bakıldığında, yerel yönetim birimlerinin iyi yönetilmesini dolayısıyla kaliteli ve nitelikli yerel hizmet sunulmasını isteyen ve bunu önceleyen bir seçmen grubunun da var olduğu görülmektedir.
- Yine anketin genel sonuçları göz önünde bulundurulduğunda teorideki “sosyolojik yaklaşım”, sosyo-psikolojik yaklaşım ve “ekonomik yaklaşım” kapsamı içinde değerlendirilebilecek üç farklı seçmen grubundan söz edilebilir.

Küreselleşme ve teknolojik gelişmelerle birlikte dünyanın tabir edildiği şekilde artık “Küresel Bir Köy” haline gelmesi sonucu dünyanın herhangi bir yerinde cereyan eden bir olayın artık diğer yerlerde duyulması sıradan bir hal almıştır. Buna bağlı olarak bütün dünyada yerel yönetim ya da daha doğru bir ifade ile yerel demokrasi bu kadar önemli bir boyuta ulaşmışken ülkemizi bundan geri kalması beklenemez, araştırmamızda da ortaya konulduğu üzere seçmenin her geçen gün bilinçlenmesi ile birlikte yerel yönetimler ve Muş özelinde yerel demokrasi gittikçe daha fazla güçlenmekte ve gelişmektedir. Bu temelden hareketle çalışmamın tamamı göz önünde bulundurulur ise; seçmen belediye başkanı seçimi sürecinde aile, arkadaş grubu, kanaat önderleri gibi yakın çevresinden etkilenmekte, oy tercihini belirlerken ilk önce adayın kişiliğinden daha sonra adayın partisinden etkilenmektedir. Seçmenlerin eğitim durumuna bağlı olarak yerel seçimlerde oy kullanırken etkilendikleri faktörler değişmekte ve meslek grupları çözülmesi için sorun olarak kendi şartlarını kısıtlayan meseleleri görmektedir. Siyasetin temel amacı seçmenin sorunlarını dinlemek ve bu yol ile tespit edilen meselelere çözüm üretmektir. Çalışmamızın bu anlamda temel gereklilik olan veri sağlama noktasında alana katkı sunması umut edilmektedir.

Ek Tablolar:**Ek Tablo 1. Katılımcıların Öğrenim Durumu İle Belediye Başkanını Seçerken Dikkat Ettikleri Özelliklere İlişkin Çapraz Tablo**

Öğrenim Durumu	Okuryazar Değil		Okuryazar		İlkokul Mezunu		Ortaokul Mezunu		Lise Mezunu		Ön Lisans Mezunu		Lisans Mezunu	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Adayın Kişiliğini Dikkate Alırım	10	45,45	8	30,75	5	13,51	7	26,92	29	38,15	18	45	65	42,48
Adayın Dindar Olup Olmadığını Dikkate Alırım	7	31,81	6	23,07	5	13,51	7	26,92	17	22,36	11	27,5	27	17,64
Adayın Etnik Kökenini Dikkate Alırım	6	27,27	3	11,53	5	13,51	4	15,38	6	7,90	3	7,5	7	4,57
Adayın Siyasi Deneyiminin Olup Olmamasını Dikkate Alırım	5	22,72	8	30,76	6	16,21	6	23,07	16	21,05	14	35	40	26,14
Adayın Eğitim Durumunu Dikkate Alırım	2	9,09	6	23,07	4	0,81	4	15,38	23	30,26	16	40	57	37,25
Adayın Fiziksel Görünümünü Dikkate Alırım	0	0	0	0	0	0	1	3,84	2	2,63	1	2,5	4	2,6
Adayın Hangi Partiyeye Mensup Olduğunu Dikkate Alırım	8	36,36	6	23,07	14	37,83	11	42,30	33	43,42	15	37,5	62	40,52
Adayın Hangi Aşirete Mensup Olduğunu Dikkate Alırım	10	45,45	2	7,69	8	21,62	4	15,38	6	7,89	1	2,5	7	4,57
Adayın Belediye Yönetimi Konusundaki Bilgi ve Tecrübesini Dikkate Alırım	8	36,36	12	45,15	15	40,54	11	42,30	35	43,05	22	55	86	56,20
Adayın Yerel Ekonomiye Olumlu Katkı Yapıp Yapmayacağını Dikkate Alırım	4	18,18	3	11,53	13	35,13	9	34,61	28	36,84	16	40	62	40,52

Geçmişte olduğu gibi günümüzde de din olgusu siyasi tercihin belirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Dini hassasiyet genellikle eğitim seviyesi düşük kesimlerde daha yoğun olmaktadır. Bu tamamen kendini güvende hissetmek için daha dindar olana yönelme ihtiyacından kaynaklanabileceği düşüncesindeyiz. Nihayetinde anketimizde de adayın dindar olmasına % 31,81 oranla en fazla okuryazar olmayanlar önem vermiştir. Aynı kesim % 27,27 oranla adayın etnik kökenine de önem verdiklerini belirtmişlerdir. Oysa adayın eğitim durumu ile ilgili soruda en fazla oran % 37,25 ile lisans mezunu olanlarda ortaya çıkmıştır.

Okuryazar olmayan kesim % 45,45 ile adayın aşiretine önem verdiklerini, lisans mezunları ise % 56,20 oranı ile adayın belediye yönetimi konusundaki bilgi ve tecrübesine önem verdiklerini dile getirmişlerdir. Aynı lisans mezunları adayın yerel ekonomiye katkı sunması gerektiğini, %40,52 ile dile getirmiştir. Buradan eğitim seviyesine bağlı olarak kesimlerin beklentilerinin değiştiğini görüyoruz. Eğitim seviyesi düştükçe daha geleneksel ve miadımı doldurmak üzere olan faktörler etkili olurken, eğitim seviyesinin gelişmesine bağlı olarak daha çok hizmete odaklanılmakta ve daha rasyonel taleplerde bulunmaktadır.

Ek Tablo 2. Katılımcıların Öğrenim Durumu İle Yerel Seçimlerde Oy Kullanırken Etkilendikleri Faktörlere İlişkin Çapraz Tablo

Etkilenilen Faktörler	Okuryazar Değil		Okuryazar		İlkokul Mezunu		Ortaokul Mezunu		Lise Mezunu		Ön Lisans Mezunu		Lisans Mezunu	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Aile Büyüklerimin Etkisinde Kalırım	7	31,81	4	15,38	4	10,81	4	15,38	16	21,05	4	10	12	7,84
Gazete ve Televizyon Yayınları İle Sosyal Medyanın Etkisinde Kalırım	5	22,72	2	7,69	7	18,91	1	3,84	7	9,21	4	10	25	38,25
Çevrem (Arkadaş, Okul) Etkisinde Kalırım	2	9,09	1	3,84	5	13,51	1	3,84	7	9,21	2	5	10	6,53
Kanaat Önderlerinin Etkisinde Kalırım	1	4,45	0	0	3	8,10	2	9,09	4	5,26	4	10	8	5,22
Cemaat/Tarikat Büyüklerinin Etkisinde Kalırım	1	4,54	2	7,69	4	10,81	1	3,84	2	2,63	1	2,5	8	5,22
Hiçbiri	10	45,45	11	42,30	7	18,91	14	53,84	47	61,84	23	57,5	98	64,05
Diğer	1	4,54	7	26,92	11	29,72	5	19,23	4	5,26	6	15	15	9,80

Birçok insan herhangi bir konuda karar verirken aile büyüklerinden etkilenir. Onların fikirlerini sorup karar verir ya da hoşlarına gidecek kararları kendisi alır. Aileye bağımlı karar alma davranışı, daha çok eğitim seviyesi düşük gruplarda etkilidir. Eğitim seviyesine bağlı olarak bireysel karar alma davranışı yaygınlık kazanır. Tablomuzda da görüleceği üzere aile büyüklerinden

etkilenecek oy tercihini belirleyen kesim % 31,81 ile okuryazar olmayanlardır. Sosyal medyanın yaygınlık kazanması ile birlikte siyasi partiler için yepyeni ve daha kolay bir şekilde daha fazla bir kitleye ulaşabilecekleri bir alan oluşmuştur. Sosyal medyayı daha çok lisans mezunu grup kullanmaktadır ve bu grup yaygın bir şekilde oy vereceği adayı bu yolla belirlemektedir.

Ek Tablo 3: Katılımcıların Öğrenim Durumu İle Belediyeye Bir Hizmet Önerme Şansları Olsaydı Yapılmasını İstedikleri Faaliyetler

Okur Yazar Değil	10	45,45	6	27,27	9	40,90	12	54,54	7	31,81	14	63,63	8	36,36	13	59,09	0	0
Okur Yazar	22	84,61	4	15,38	10	38,46	14	53,84	9	34,61	11	42,30	8	30,76	9	34,61	1	3,84
İlkokul Mezunu	24	64,86	13	35,13	16	43,24	18	48,64	19	51,35	13	35,13	17	45,94	12	32,43	0	0
Ortaokul Mezunu	13	50	9	34,61	12	45,15	15	57,69	8	30,76	9	34,61	13	50	10	38,46	1	3,84
Lise Mezunu	50	65,78	28	36,84	39	51,31	47	61,84	26	34,21	30	39,47	33	43,43	41	53,94	5	6,57
Ön Lisans Mezunu	29	72,5	21	52,5	27	67,5	25	62,5	23	57,5	24	60	26	65	23	57,5	3	7,5
Lisans Mezunu	106	69,28	78	50,90	92	60,13	99	64,70	82	53,59	81	52,94	90	58,82	85	55,55	11	7,18
Öğrenim Durumu	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Cevaplar	Yol, Kaldırım ve Sokakların Modern Hale Getirilmesi		Otopark Sorununun Çözülmesi		Ağaçlandırma		Çevre Temizliğine Daha Fazla Önem Verilmesi		Ulaştırma Hizmetlerinin İyileştirilmesi		Sosyal Hizmet ve yardımların artırılması		Kültürel Faaliyetlerin Artırılması		Engellilerin Hayatını Kolaylaştıracak Projeler Geliştirilmesi		Diğer	

Birçok insan herhangi bir konuda karar verirken aile büyüklerinden etkilenir. Onların fikirlerini sorup karar verir ya da hoşlarına gidecek kararları kendisi alır. Aileye bağımlı karar alma davranışı, daha çok eğitim seviyesi düşük gruplarda etkilidir. Eğitim seviyesine bağlı olarak bireysel karar alma davranışı yaygınlık kazanır. Tablomuzda da görüleceği üzere aile büyüklerinden

etkilenecek oy tercihini belirleyen kesim % 31,81 ile okuryazar olmayanlardır. Sosyal medyanın yaygınlık kazanması ile birlikte siyasi partiler için yepyeni ve daha kolay bir şekilde daha fazla bir kitleye ulaşabilecekleri bir alan oluşmuştur. Sosyal medyayı daha çok lisans mezunu grup kullanmaktadır ve bu grup yaygın bir şekilde oy vereceği adayı bu yolla belirlemektedir.

Ek Tablo 4: Katılımcıların Meslekleri İle

Belediyeye Bir Hizmet Önerme Şansları Olsaydı Ne Yapılmasını İstedikleri

Esnaf	31	72,09	15	34,88	18	41,86	23	53,48	19	44,18	19	44,18	19	44,18	21	48,83	2	4,65
Serbest meslek	14	56	9	36	11	44	14	56	12	48	12	46,15	15	60	13	52	1	4
Kamu görevlisi/memur	107	69,03	79	50,96	87	56,12	94	60,64	76	49,03	70	45,16	77	49,67	82	52,90	13	8,38
Çiftçi	2	50	0	0	1	25	1	25	2	50	1	25	1	25	0	0	0	0
Emekli	7	46,66	5	33,33	4	26,66	5	33,33	4	26,66	6	40	4	26,66	2	13,33	0	0
Ev Hanımı	34	61,81	17	30,90	33	60	39	70,90	19	34,54	33	60	28	50,90	32	58,18	1	1,81
İşsiz	15	65,21	6	26,08	8	34,78	8	34,78	6	26,08	6	26,08	11	47,82	9	39	0	0
Öğrenci	23	85,18	12	44,44	20	74,07	21	77,77	16	59,25	17	62,96	20	74,07	17	13	1	3,70
Diğer	21	63,63	16	48,48	23	69,69	25	75,75	20	60,60	18	54,54	20	60,60	17	51,51	3	9,09
Öğrenim Durumu	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Cevaplar	Yol, Kaldırım ve Sokakların Modern Hale Getirilmesi		Otopark Sorununun Çözülmesi		Ağaçlandırma		Çevre Temizliğine Daha Fazla Önem Verilmesi		Ulaştırma Hizmetlerinin İyileştirilmesi		Sosyal Hizmet ve yardımların artırılması		Kültürel Faaliyetlerin Artırılması		Engellilerin Hayatını Kolaylaştıracak Projeler Geliştirilmesi Diğer		Diğer	

Bir kentin görsel güzellikleri mutlaka her kesim için çok önemlidir. Tablomuzdan da anlaşılacağı üzere bu konu herkesin dikkatini çekmiş ve her kesim bu konuya önem vererek ortalama % 50 civarı yol, kaldırım ve sokakların modern hale getirilmesini savunmuştur. Tabi daha bilinçli ve yol kaldırımını kendine dert eden kesim olarak öğrenciler bu konuya % 85,18 oranda destek vermiştir. Yine öğrenci grubu % 74,07 gibi yüksek bir oran ile kültürel faaliyetlerin geliştirilmesini ve % 74,07 ile ağaçlandırmanın yapılmasını isteyerek hem kendisine sosyalleşme alanları yaratılmasını

talep etmiştir hem de yeşil bir kentte yaşama isteğini dillendirmiştir. Öğrenci grubunun bir diğer dikkat çeken talebi % 59,25 ile ulaşım sorunu olmuştur ki bu da kanımızca; üniversite öğrencilerinin okullarına gidip gelmede yaşadıkları sorunun bir yansıması olmuştur. Otopark sorununu çözülmesi gerektiğini en fazla savunan kesim % 50,96 ile kamu görevlileri olmuştur. Bunun temel nedeni; kamu görevlilerinin trafik düzeni konusunda daha duyarlı olmalarından kaynaklanıyor olmalı kanımızca.

Ek Tablo 5: Katılımcıların Öğrenim Durumu ile İdeal Bir Belediye Başkanında Olmasını İstedikleri Özellikler.

Okuryazar değil	4	18,18	0	0	2	9,09	2	9,09	2	9,09	16	72,72	0	0
Okur Yazar	6	23,08	3	11,54	3	11,54	5	19,23	5	19,23	17	65,38	0	0
İlkokul mezunu	5	13,51	4	10,81	4	10,81	4	10,81	6	16,22	27	72,97	0	0
Ortaokul mezunu	8	30,77	3	11,54	6	23,08	4	15,38	6	23,08	16	61,54	0	0
Lise mezunu	21	27,63	16	21,05	14	18,42	19	25	18	23,68	42	55,26	2	2,63
Ön lisans mezunu	11	26,19	8	20	5	12,5	8	20	11	26,19	25	62,5	1	2,5
Lisans mezunu	46	30,06	22	14,38	16	10,46	37	24,18	34	22,22	91	59,48	2	1,31
Öğrenim Durumu	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Cevaplar	Belediyecilik Konusunda Bilgi ve Beceriye Sahip Olmalı		Liderlik Vasıflarına Sahip Olmalı		Toplumla Örnek Olacak Bir Kişiliğe Sahip Olmalı		Azimli ve Çalışkan Olmalı		Dürüst Olmalı		Hepsi		Diğer	

Belediye başkanı günümüzde yerel yönetim silsilesi içinde en önemli noktayı temsil etmektedir. Halkın çoğunlukla yakından tanıyarak ve buna bağlı olarak güvenerek seçtiği belediye başkanından doğal olarak beklentileri oldukça yüksektir. İyi bir belediye başkanı; bir kentin çehresini değiştirerek insanlara sağlıklı bir ortamda yaşama imkânı sağlayabileceği gibi, bir kentin ekonomik, sosyal ve siyasi atmosferini de değiştirerek kent sakinlerine daha iyi şartlar sunabilmelidir. Nitekim daha bilinçli olduğunu kabul ettiğimiz lisans mezunu anket katılımcılarımızın % 24,18' i belediye başkanının, azimli ve çalışkan olması gerektiğini savunmaktadır.

Kaynakça

- Akgün, Birol (2002), Türkiye'de Seçmen Davranışı, Partiler Sistemi ve Siyasal Güven, Nobel Yayınları, Ankara.
- Alkan, Türker (1989), Siyasal Bilinç ve Toplumsal Değişim, Gündoğdu Yayınları, Ankara.
- Altıntaş, Cenkhan (2010), "Seçmen Tipolojisi", Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Bal, Hüseyin; Bakan, Selahaddin ve Koç, Yunus (2014), "Sosyo-Politik Parametreler Açısından Van'daki Siyasal Temsil Anlayışı: İl Merkezi Üzerine Bir Araştırma", İletişim ve Diplomasi Dergisi, Temmuz(3), ss.128-152
- Baykal, Deniz (1970), Siyasal Katılma, Bir Davranış İncelenmesi, Sevinç Matbaası, Ankara.

Coşkun, Bayram ve Uzun, Turgay (1999), Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Gelişimi, Niteliği ve Muğla İli Yerel Yönetimlerinin Uygulamada Karşılaştıkları Sorunlar, Muğla Üniversitesi Yayını, Muğla.

Çalışır, Vahit (2017), "Kırda Siyasal Davranış: Çukurova Örneği", OPUS – Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, S.7(12), ss.145-156.

Çaha, Ömer (2008), Türkiye'de Seçmen Davranışı ve Siyasal Partiler, Orion Kitabevi, Ankara.

Çetin, Mehmet Şirin (2016), "Seçmen Davranışı ve Yerel Seçimler:Yerel Seçimlerde Muş Merkez İlçedeki Seçmenlerin Oy Kullanma Davranışının İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muş.

Çukurçayır, Akif (2006), Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi, Çizgi Kitabevi, Konya.

Daver, Bülent (1993), Siyaset Bilimine Giriş, Siyasal Kitabevi, Ankara.

Doğan, Adem ve GÖKER, Göksel (2011), "Yerel Seçimlerde Seçmenlerin Siyasal Bilgi Düzeyi:Elazığ Seçmeni Örneği", e-Journal of New World Sciences Academy 2011, S.6(1), ss.42-59.

Doğan, Adem ve GÖKER, Göksel (2013), Siyasal İletişim Araştırmaları, Nobel Yayınları, Ankara..

Eroğlu, Feyzullah (2017), Davranış Bilimleri, Beta Yayınları, İstanbul, 15. Baskı.

Eryılmaz, Bilal (2013), Kamu Yönetimi, Umuttepe Yayınları, Kocaeli.

- Fedai, Cemal (2014), Siyaset Bilimi, Kadim Yayınları, Ankara.
- Gülmen, Yüksel (1979), Türk Seçmen Davranışı, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Kalaycıoğlu, Ersin (2014), “*Türkiye’de Seçmen Davranışı, Şimdi Neler Olacak*”, Toplumsal Düşünce Enstitüsü Dergisi, S.??, ss.01-12.
- Kışlalı, Ahmet Taner (1987), Siyaset Bilimi, İmge Yayınevi, Ankara.
- Koç, Yunus (2019), “*Türk Demokrasi Sürecinde Muş’ta Referandum ve Yerel Seçimler(1980-2019): Etkiler ve Sonuçlar*” Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl: 9, Cilt: 9, Sayı: 18, ss.1113-1144.
- Öğün, Süleyman Seyfi (2004), Türk Politik Kültürü, Alfa Aktüel Yayınları, Bursa.
- Öztekin, Ali (2010), Siyaset Bilimine Giriş, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Sencer, Muzaffer (1989), Toplum Bilimlerinde Yöntem, Beta Yayınları, İstanbul, 3. Baskı.
- Tokgöz, Oya (2008), Siyasal İletişimi Anlamak, İmge Kitabevi, Ankara.
- Torlak, Sülün Evinç ve POLAT, Ferihan (2006), “*Denizli Örneği Çerçevesinde Kentleşme Sürecinde Seçmen Davranışı Değişimi*”, Mülkiye Dergisi, S.30(253), ss.149-166.
- Tutar, Hasan, <http://www.canaktan.org/yonetim/kurumsal-davranis/boyutlar.htm>, (Erişim Tarihi: 07.08.2018)